

Erasmus+

ABANDONUL ȘCOLAR- PROBLEMĂ DE INTERES NAȚIONAL PENTRU ROMÂNIA

Profesor invatamantul primar Cristiana Smeu

Pentru definirea și implementarea *politicilor educaționale*, pentru a asigura coerența celor de la nivel preuniversitar cu cele de la nivel universitar și, pe de altă parte, cu celelalte politici publice, numeroșii *actori sociali* cu rol decizional trebuie să urmărească două planuri:

- *planul orizontal* care vizează relația dintre stat și societatea civilă, dintre diferite domenii/ sectoare din sistemul social precum și relația cu agenții economici;

- *planul vertical*, respectiv implementarea politicilor de "sus în jos" (național, regional, local) și de "jos în sus".

Aceste două planuri nu pot fi înțelese și nici corelate fără ca decidenții în domeniul *politicilor educaționale* să cunoască *noile realități - internaționale și naționale* - ale lumii contemporane pentru a se putea adapta adecvat.

Impactul globalizării asupra politicilor educaționale din România

Filosoful, sociologul, eticianul Andrei Marga, rector al Universității Babeș- Bolyai, ministru al învățământului (1997-2000), în eruditele sale lucrări, oferă o amplă analiză a impactului globalizării asupra societății, inclusiv în domeniul politicilor educaționale.

Din temeinicele sale aprecieri, multe cu *caracter normativ*, se pot desprinde și cele cu *impact practic-aplicativ*, de folos celor implicați în procesul de pregătire a tineretului.

Profesorul universitar Andrei Marga, subliniază că globalizarea nu este doar o caracteristică a timpului nostru, ci este un fenomen complex *cu impact asupra cunoașterii, securității comunităților și economiei dar și asupra conștiințelor și comportamentelor politice.*

Este un *fenomen profund* care afectează *poziționarea noastră în lume, cunoașterea și viața noastră* și antrenează schimbări istorice ce ne obligă la reconsiderările cele mai extinse ale tradiției.

Erasmus+

Globalizarea are consecințe multiple - între care și cele *psihologice* care prefigurează evoluții semnificative societăților și nevoi pe care globalizarea le generează.

Vorbind despre necesitatea reconfigurării specializării studenților subliniază impactul globalizării asupra domeniilor care creează valori - procesul instructiv- educativ - obiectivat în faptul că produsele sale devin mai apte pentru valorificare *tot mai puțin sub condiția volumului* și tot mai limpede sub *condiția inteligenței creative încorporate în ele*.

Ca premise generale academice propune *convertirea învățământului reproductiv într-unul creativ și conceperea cunoașterii* nu ca o simplă redare a ceea ce este ci ca *o rezolvare de probleme*.

Regândirea programelor universitare și desigur și cele preuniversitare în condițiile României de astăzi vizează formarea celor patru capacități de bază ale specialiștilor: capacitatea de a abstractiza; capacitatea de a gândi sistematic o problemă; capacitatea de a comunica într-o limbă modernă și de a învăța cu ajutorul tehnicilor informaționale accesibile astăzi.

Prezentând *resursele culturale ale modernizării*, filosoful clujean subliniază că emergența societății moderne a fost una în final culturală (cultura dovedindu-se hotărâtoare).

Multe experiențe au confirmat că *"eșecurile organizării umane presupun nu doar înapoierea economică, ci înapoiere socială, intelectuală și politică de asemenea"*.

Cultura s-a dovedit hotărâtoare în ridicarea Occidentului cu o mie de ani în urmă și, prin "cotitura culturală" și în societățile contemporane emergente- Germania, Japonia, China, Israel.

Această realitate, oferă răspunsuri la interogația "ce are de făcut cultura românească în condițiile globalizării?"

În cazul României, în perioada prea lungă de tranziție după 1989 și după aderarea la Uniunea Europeană modernizarea poate avea loc- conform părerii specialiștilor- fie pe *calea recuperatorie(a decalajului), sincronizatoare sau adaptarea la globalizare*.

Pe baza cercetării avansate(românești și străine) se constată eficacitatea ideilor, a difuziunii și a contagiunii culturale, a imitației în economie, justiție, politică.

S-a trecut de la cercetarea relației dintre cultură și economie, justiție , politică la "cultură economică", "cultură juridică", "cultură politică".

Erasmus+

Aceste activități- economia, justiția, politica- se dovedesc mai dependente de concepte, simboluri, imagini, expresii ale sentimentelor decât s-a crezut cu un secol în urmă.

Dacă de cultură depind performanțele de orice natură, în orice societate civilizată, răspunderea revine oamenilor care iau decizii, inclusiv în politicile educaționale, sau cum evidențiază Andrei Marga, oricare ar fi nivelul de dezvoltare politică și economică a unei țări "guvernul face diferența".

O problemă strict legată de contextul internațional și intern în care sunt adoptate politicile educaționale în România, problemă care pare că este ignorată de decidenții în acest domeniu, este *problema specificului național, regional, local, în cadrul globalizării*.

Deși, în *conformitate cu paradigma postmodernistă*, statul național este socotit învechit pentru că nu-și mai poate asigura dezvoltarea economică, realitatea vieții demonstrează *actualitatea statului națiune*, la distanță de cosmopolitism și naționalism deopotrivă.

Andrei Marga subliniază că marile democrații- SUA, Germania, Franța, Marea Britanie- atestă că rezolvarea de probleme, în condițiile globalizării, presupune "*asumarea de sine a națiunilor respective, prin politici adecvate ale statului*" și că există interdependență între globalizare, statele naționale și regionalizare.

Între statele naționale, care, încă nu au ajuns la disoluție, există similitudini de organizare și abordare a unor probleme " în virtutea împrejurării că ele împărtășesc valorile lumii civilizate"

În raport cu *fragmentarea*(regionalizare, comunități locale) se constată *diversități ireductibile* sub raportul tradițiilor culturale, al nivelului de dezvoltare, al intereselor.

Cu toate că globalizarea este o creștere a interdependențelor, că se formează o rețea densă de relații ce leagă culturile una de alta, în sensul interconectării globale, ar fi utopic- subliniază Andrei Marga- să credem că principiul național va fi repede înlocuit cu o societate cosmopolită în care toate se omogenizează sub câteva reguli abstracte.

Disfuncționalități ale învățământului românesc în perioada postcomunistă

După 1989, într-o Românie în care modernizarea putea să se producă pe trei căi - *reducerea decalajelor*(față de țările dezvoltate), *sincronizarea și adaptarea la globalizare* -

Erasmus+

despre care vorbea Andrei Marga, decidenții în domeniul politicilor educaționale se pare că au optat pentru adaptarea la globalizare inclusiv a învățământului și nu știu sau nu vor să știe că *globalizarea nu exclude specificul național, regional sau local*.

Nu știu că din 1976, în numeroase acte normative ale uniunii Europene privind învățământul, se preconizează respectarea "*dreptului fiecărui stat de a decide asupra propriului său sistem de învățământ*" și se stabilesc strategiile de modernizare a învățământului la nivel european dar și național.

În perioada postcomunistă, îndeosebi după aderarea României la Uniunea Europeană, politicile educaționale, în acord cu strategiile europene, s-au obiectivat în acte normative (legi, ordonanțe, decizii, măsuri) dar și în valori, cunoștințe și practici uzuale.

Dintre actele normative cele mai importante sunt: Legea Educației nr.85/ 1995(cu 150 de amendamente ulterioare), Curriculum-ul Național/ 1998, Legea Educației nr.1/ 2011(și aceasta sub "zodia" amendamentelor), introducerea în 2009 în Curriculum-ul Național a competențelor în locul obiectivelor educaționale.

Multe din măsurile de eficientizare a învățământului au rămas încă de domeniul deziderativ, deși educația a fost declarată ca "prioritate națională zero" a tuturor guvernelor de după 1989.

Se constată încă *multe disfuncționalități* care își așteaptă remedierea.

Profesorul universitar Dr. Emil Păun, în Prefața la lucrarea Politici Educaționale (2013) a Adrianei Nicu, conferențiar la Universitatea Babeș- Bolyai, evidențiază unele *provocări* cu care se confruntă sistemul educațional din spațiul românesc *dominat de incertitudini*.

Dintre cele care au *caracter perturbator* și ar trebui remediate sunt menționate: școala românească actuală traversează o *criză de identitate* cu *modificarea substanțială a reprezentărilor sociale despre instituția școlară*; se constată *tendința unei globalizări a școlii cu tendințe nocive* cum ar fi *orientarea productivă exagerată a școlii* urmată de *diminuarea dimensiunii umaniste a educației*, *transformarea educației în marfă* și a *elevilor în clienți* (elevul- client) este opus elevului - persoană; *degradarea statutului social al cadrelor didactice*; *descentralizarea sistemelor educaționale*; *extensia unui sistem organizațional bazat pe*

Erasmus+

obligativitatea rezultatelor; retragerea progresivă a statului din sistemul public al educației cu consecințe importante în planul egalității și echității.

Profesorul Emil Păun evidențiază clarificările în plan teoretic și strategic prezentate în lucrarea Politici Educaționale, *abordarea interdisciplinară* (perspectiva pedagogică, psihopedagogică, sociologică, culturală, politică) necesară în cadrul unităților de învățământ.

Autoarea lucrării respective, cu experiență în plan didactic și al cercetării, oferă atât practicienilor cât și decidenților aspecte teoretice, strategice dar și practice privind *întrepătrunderea planului european cu cel național*, politicile educaționale elaborate în spațiul dintre globalizare și descentralizare.

Pe lângă elaborarea unor *programe educaționale*, autoarea consideră că este necesar să se acorde atenție și *resurselor umane* (cadre didactice) și *resurselor materiale* dar și unui *set de valori ale sistemului educațional ca echitate, calitate, autonomie, democrație, spirit cetățenesc*.

Sunt analizate deficiențele sistemului educațional care conduc la *inegalitate de șanse*, violență școlară care ridică noi probleme ca analfabetism inițial și funcțional (unii cu masterat sau chiar doctorat), discriminare, abandon școlar, eșec social.

Abandonul școlar- problemă existențială individuală, educațională, socială și națională

Consensual definit, *abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ înaintea obținerii unei calificări sau pregătirii profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început*. Din punct de vedere legal se specifică faptul că frecventarea obligatorie a școlii încetează la sfârșitul clasei a X a.

Studiile pe termen lung arată că procesele prin care un copil începe să se distanțeze de instituțiile de învățământ apar adesea la grădiniță când, uneori, se confruntă cu respingerea socială sau mai frecvent în clasele de început de ciclu - clasele I, a-II-a, a-V-a, a-IX-a.

Erasmus+

Abandonul școlar este considerat, pe bună dreptate, una din marile provocări ale politicilor educaționale la nivel global, inclusiv al celor din Uniunea Europeană, nefiind doar o problemă românească.

Spre exemplu, la nivelul Uniunii Europene, fenomenul afectează peste patru milioane de tineri cu vârsta între 18 și 24 de ani care au părăsit sistemul educațional la nivelul primului ciclu al învățământului secundar (la nivelul clasei a opta) și nu urmează nici o formă de studii sau formare (conform definiției UE).

Criza financiară globală din 2008-2009 a condus, între altele, și la creșterea ratei abandonului școlar, inclusiv în România.

Cu toate acestea, pe o scară valorică, România s-a plasat înaintea a patru țări cu rate ale abandonului școlar mai mari: Italia, Portugalia, Spania și Malta.

Faptul că abandonul școlar este o provocare a politicilor educaționale la nivel global, inclusiv ale celor din Uniunea Europeană, nu scuză și nici nu exonerează incapacitatea decidenților români care, de aproape treizeci de ani nu au reușit să realizeze "un proiect de țară", pe termen scurt, mediu sau lung, pentru a putea adopta politici educaționale adecvate și tot "reformează" sistemul de învățământ socotit - declarativ - "prioritatea națională zero" de către toate guvernele.

Revine specialiștilor din sistemul de învățământ îndatorirea identificării cauzelor, a mediilor sociale și culturale din care provin tinerii care abandonează școala și, mai ales, adoptarea unei strategii naționale care să antreneze toate forțele sociale (guvernamentale și non-guvernamentale) interesate în educarea tineretului - familia, școala (cadre didactice), decidenții politicilor educaționale, comunitatea locală, mediul economic, mediul academic, societatea civilă, asistenți sociali, psihologi, mass-media - pentru *prevenirea, intervenția și compensarea* abandonului școlar și pentru creșterea nivelului de pregătire școlară și profesională în conformitate cu interesele țării și cu *Strategia Europa 2020*.

În România, dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzut, după schimbarea regimului politico-economic, numărul copiilor cu tendința de părăsire a sistemului de învățământ a fost în continuă creștere. În conformitate cu datele Institutului de Științe ale

Erasmus+

Educației, pe durata unui ciclu școlar de opt ani, din 100 de elevi care intră în clasa I, aproape 20 se pierd pe parcurs.

Amploarea ratei abandonului școlar poate fi identificată prin procentele privind, fie numai pentru anii 1997-2005, când situația se prezenta astfel: 19,7% în 1997; 19,1% în 1998; 21,5% în 1999; 22,3% în 2000; 21,3% în 2001; 23,2% în 2002 și 2003; 23,6% în 2004; 20,8% în 2005. Comparativ cu celelalte țări, în perioada 2002-2005 România a avut cea mai ridicată rată de părăsire timpurie a studiilor, clasându-se în top și fiind cu mai mult de 5% față de media europeană, care în perioada 2002-2005 a avut următoarele valori: 16,4% în 2002; 15,9% în 2003; 15,1% în 2004 și 14,9% în 2005. Dintre cele zece țări (Cehia, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia, Slovenia, Bulgaria și România) incluse în situația comparativă, slovenii, slovacii și cehii au cea mai mică rată de părăsire , în jur de 5-6%, foarte apropiați de noi, deci cu aceleași procente ridicate fiind bulgarii (20% în 2005).

Deși rata abandonului școlar a mai scăzut în 2013, în anul 2014 aceasta a crescut în raport cu anul anterior. În mediul rural, în clasele de început de ciclu gimnazial, rata abandonului școlar a crescut cu 2,3% și la nivelul claselor I, a II a și a V a a crescut cu 2,4%.

Țintele *Strategiei Europa 2020* preconizează o scădere a abandonului școlar la 10% din populația școlară, țintă imposibil de atins în România.

Decidenții români au preconizat o țintă de 11,3%, mai realistă, dar mai mare decât ținta europeană, care, totuși pare o provocare.

Pentru realizarea egalității de șanse în educație, indiferent de caracteristicile individuale, dizabilități fizice sau mentale, mediul socio-economic și cultural, limba maternă, originea etnică, este necesară identificarea principalelor grupuri din România aflate în risc de părăsire timpurie a școlii.

A. Mediul socio cultural din care provin grupurile cu risc de abandon școlar

Sintetizând, aceste grupuri de risc sunt:

1. *minoritățile și alte grupuri marginalizate* - în primul rând *romii*. În conformitate cu recensământul din 2011, 14% din populația de etnie romă este analfabetă comparativ cu 1% din

Erasmus+

rândul altor minorități etnice și numai 9% au terminat liceul comparativ cu 39% din rândul altor minorități.

De menționat că autoritățile guvernamentale, între 2000 - 2006 (și probabil și ulterior) au asigurat locuri rezervate romilor - aproximativ 10300 în licee și 1420 în universități;

2. *copiii din comunitățile rurale* - deși aproape jumătate din copiii de vârstă școlară sunt din mediul rural, ei reprezintă doar 24% dintre elevii din învățământul secundar superior iar rata de abandon școlar a fost de 1,5 ori mai mare ca în mediul urban. Merită să amintim că în secolele IX și XX (până la 1945) foarte mulți cărturari, academicieni români proveneau din mediul rural.

3. *copiii cu dizabilități* - deși s-au înființat școli pentru copiii cu nevoi speciale, din 1998 au fost implementate o serie de măsuri în vederea integrării acestor copii în învățământul de masă sau măsuri pentru asigurarea serviciilor educaționale la domiciliu. Datorită numărului redus de cadre didactice specializate, numărul copiilor cu cerințe educaționale speciale este greu de estimat ca și rata abandonului școlar.

4. *copiii instituționalizați și "copiii străzii"* - primii prin absenteism, prin abandonarea școlii (și a căminului) la diverse nivele de școlarizare, la 18 ani rămân pe cont propriu, fără școală (finalizată), fără meserie și îngroașă numărul șomerilor; "copiii străzii" sunt aflați în afara societății din toate punctele de vedere, inclusiv educațional. Ar putea fi preluați și pregătiți pentru o viață decentă de instituții ca Armata (copii de trupă), Poliția (viitorii polițiști), Biserica, Ministere cu atribuții economico-sociale, ecologice și chiar culturale, care au numeroase spații de cazare sau ONG-uri umanitare.

B. Cauzele abandonului școlar

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socio-culturale sau religioase, psihologice și pedagogice care se datorează în primul rând inadapării elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar dar și extrașcolar și în al doilea rând inadapării școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socio-economici, socio-culturali).

1. Cauze ce țin de condiția socio-economică

Erasmus+

a) Situația materială- de cele mai multe ori principalul motiv al abandonului școlar este sărăcia. Copiii care trăiesc în familii sărace au șanse mici de a-și însuși o educație școlară completă, deoarece datorită situației materiale precare, părinții nu pot asigura copiilor cele necesare pentru școală: caiete, cărți, ghiozdane, pixuri dar și îmbrăcăminte sau hrană. Potrivit Comisiei Naționale de Statistică, în România, copiii între 7- 16 ani care au cea mai mare rată de abandon școlar provin din familii defavorizate, afectate de sărăcie.

b) Relațiile în familie - mulți dintre copii sunt victime nu doar ale sărăciei, ci și ale abuzurilor de tot felul : bătăi, exploatare fizică prin punere la munci grele sau trimiterea la cerșit sau furat.

c) Dezinteresul părinților- de multe ori părinții nu sunt interesați la ce fel de școală merg copiii lor, ce învață, dacă învață sau nu, sau dacă se integrează în colectivul de copii din clasă sau din școală.

d) Nivelul de educație scăzut al părinților- de cele mai multe ori populațiile defavorizate au un nivel foarte scăzut de educație. Unii dintre părinți nu au terminat nici cele 8 clase și nu consideră necesar ca și copiii lor să termine școala sau să meargă mai departe la liceu și facultate.

2. Cauze ce țin de școală

a) Organizarea și metodele didactice - datorită faptului că profesorii desfășoară în fiecare zi aceeași activitate, există riscul de a interveni rutina. Profesorul trebuie să folosească metode active cu ajutorul cărora să îi influențeze pe elevi în direcția dorită, metode care să dea rezultatele așteptate.

b) Atitudinea necorespunzătoare a cadrelor didactice - prea mulți ani de învățământ duc la o erodare a sistemului nervos iar unii dascăli mai învârstă nu mai au răbdarea cuvenită, reacționează greșit, se enervează, țipă la copiii și manifestă violență față de aceștia.

c) Asigurarea bazei materiale a școlii - lipsa materialelor didactice în școli reprezintă un alt risc de abandon școlar. Chiar dacă cadrele didactice sunt bine pregătite lipsa materialelor îi împiedică să își desfășoare activitatea în condiții optime.

3. Cauze ce țin de elev

Erasmus+

a) Starea lui psihologică- se referă la reacția fiecărui elev la apariția insuccesului școlar și a conflictelor cu autoritățile școlare. În astfel de situații elevii care nu au resursele necesare pentru a se mobiliza în vederea depășirii dificultăților vor căuta să-și satisfacă nevoia de valorizare personală în afara școlii, eventual prin abandon.

b) Caracteristicile de personalitate - se întâmplă foarte des ca aceleași măsuri educative să aibă efecte diferite la copii diferiți. Aceasta se explică prin faptul că elevul reacționează diferit în funcție de trăsăturile personalității lui care îi determină o anumită conduită.

c) Atitudinea elevilor față de procesul educativ - pe de o parte dezinteres – elevul nu depune eforturile necesare și dovedește lipsă de răspundere față de activitatea școlară, pe de altă parte – elevul poate întâmpina dificultăți în însușirea cunoștințelor care se predau .

C. Programe sociale operaționale de limitare a abandonului școlar

Cele mai importante și eficiente măsuri de eliminare sau limitare a acestor probleme sociale - abandonul școlar - sunt întotdeauna incluse în programe sociale. Programul social reprezintă *ansamblul planificat și coordonat de resurse (materiale, financiare, umane) și activități alocate respectiv desfășurate pentru o perioadă determinată de timp sau până la atingerea unui obiectiv clar stabilit.*

În acest sens s-au implementat la nivel european și național programe ce asigură încă de la învățământul preșcolar prevenirea abandonului și integrarea tuturor copiilor în sistemul de învățământ.

În acest sens s-au alocat sume substanțiale pentru renovarea școlilor, achiziționarea de materiale didactice, achiziționarea de rețele de calculatoare în fiecare școală, softuri educaționale, construirea unor săli de sport.

Studiile efectuate în cazul programelor de prevenție și intervenție care s-au bucurat de succes subliniază importanța profesionalizării (profesorilor și directorilor și, mai presus de toate, a înființării comunităților profesionale. Aceste echipe interdisciplinare și interinstituționale abordează provocările pedagogice pe perioade mari de timp și încearcă să propună soluții la problemele cu care se confruntă în școlile din comunitate. Noțiunea de

Erasmus+

profesionalizare este adesea asociată exclusiv cu ideea de cunoștințe didactice și de specialitate. Cu toate acestea, studiile arată că abilitățile sociale, combinate cu eforturile de a construi relații pozitive cu elevii, joacă un rol esențial în procesul educativ. În aceste context, este important să existe un climat școlar pozitiv, precum și un mediu protejat (de la parcurgerea în siguranță a drumului de acasă la școală la evitarea violenței fizice și a hărțuirii). Alienarea și lipsa de identificare pot apărea foarte ușor, mai ales în școlile mari (unde anonimatul este o problemă). Relațiile și orele trebuie concepute astfel încât să reducă teama de eșec și să elimine fanteziile escapistice. Educația profită foarte rar de abilitățile pe care elevii le-au dobândit în viața cotidiană, ceea ce are ca rezultat strategii de predare orientate pe deficiențe, în detrimentul resurselor. Conform unei concepții greșite, dar larg răspândite, o astfel de abordare ar duce la micșorarea standardului școlar al elevilor. Si totuși, studiile arată că situația stă tocmai invers: standardele înalte, combinate cu un sprijin intens, cresc performanțele școlare și nivelul de reușită la examene.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la școală fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face cadrul didactic se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Plecând de la aceste premise, măsurile de intervenție ar trebui să abordeze întotdeauna întregul ansamblu al activităților desfășurate în școală. Aici putem opera o distincție între trei sfere: intrașcolară, extrașcolară și sistematică. Cele mai bune rezultate se obțin cu programele care vizează toate cele trei sfere. Un bun exemplu, în acest sens, ar fi un program care combină noi tipuri de predare și tutoriat (intrașcolar), activități și parteneriate

Erasmus+

extrașcolare (programe de cooperare între școli, etc.). Programele de prevenție moderne, bazate pe dovezi, se axează pe oportunitățile din cadrul instituțional al școlii.

În plan național, guvernării au creat condițiile economico-financiare pentru implementarea unor programe și proiecte diverse pentru a încuraja copiii proveniți din medii sociale defavorizate să-și continue studiile. Dintre acestea se pot menționa:

- programul "Bani pentru liceu"
- programul "Euro 200" (achiziționarea de calculatoare)
- clase de tipul "A doua șansă"
- "Alege școala" (program derulat la nivel național de către Patriarhia Română în parteneriat cu World Vision România)
- "After School", "Lapte și corn"
- "Grădinița estivală", Școala după școală", (program finanțat de către Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltare Resurse Umane- 2007/ 2013, Axa prioritară 2, "Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii"- programul se desfășoară în localitățile unde sunt copii de etnie romă).

Acestor proiecte li s-au alăturat și altele: burse de merit, microbuze școlare pentru transportul elevilor ce au domiciliul la distanță de școală, oferirea gratuită de manuale până în clasa a X a inclusiv, rechizite școlare gratuite.

Scopul principal al tuturor programelor și proiectelor menționate mai sus este acela de a diminua rata abandonului școlar și de a încuraja elevii să-și continue studiile, să se realizeze pe plan profesional și financiar, ajungându-se astfel în viitor la micșorarea numărului de beneficiari ai programelor sociale de întreținere și ajutor.

Obiectivele urmărite prin aceste programe sunt:

- asigurarea pachetului zilnic pentru preșcolari și școlarii până în clasa a VIII a;
- implicarea autorităților locale în supravegherea și distribuirea produselor din programul "Corn și lapte"
- asigurarea mijloacelor didactice moderne de învățare
- sprijinirea părinților din punct de vedere financiar

Erasmus+

- sprijinirea elevilor ai căror părinți nu acordă atenția necesară timpului alocat pentru efectuarea temelor

- crearea unor cursuri pentru cadrele didactice în vederea adaptării și îmbunătățirii metodelor de predare-învățare, pentru integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă

Implementarea cu succes a măsurilor de eliminare sau de diminuare a ratei abandonului școlar (la nivel apropiat de cel solicitat prin Strategia Europa 2020), după estimările de cost total, variază între 651 și 929 de milioane de euro.

Concluzii: implicații ale abandonului școlar

Fenomenul abandonului școlar fiind sub incidența unor factori de natură individuală, familială și socială, are implicații în plan existențial-individual, în plan educațional (eficiența și percepția privind rolul școlii), în plan social și prin efectele economice, sociale, civice, și în plan național.

Este o problemă existențială - individuală a tinerilor cu vârsta între 18 și 24 de ani (dar și a celor din generații anterioare), dintre care mulți fie că nu își găsesc de lucru, fie au locuri de muncă de joasă calificare și adesea instabile. Ei intră rapid într-o spirală descendentă, caracterizată de eșec, un nivel scăzut al stimei de sine, stigmatizare și excluziune socială și vocațională. Veniturile scăzute, dependența de subvențiile guvernamentale și deteriorarea sănătății fizice și mentale ca urmare a condițiilor de viață precare, toate acestea conduc adesea la retragere socială, la o atitudine fatalistă față de viață și la o implicare substanțial redusă în societate.

Este o problemă educațională deoarece din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului școlar astfel încât, dacă indicele de abandon școlar este mai mare atunci sistemul școlar respectiv este inefficient.

În plus, percepția cu privire la rolul școlii se degradează continuu. Școala nu mai e percepută ca valoare în sine pentru că pare ca nu mai contează în ierarhii, iar încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin calitatea învățăturii înglobată în ele este în continuă scădere.

Erasmus+

Este o problemă socială deoarece un număr important de cetățeni, din cauza absenței pregătirii școlare și profesionale, doar 1 din 10 își găsesc un loc de muncă, deseori temporar și prost plătit. Situația precară a acestora împovărează statul cu costuri sporite - ajutor de șomaj, asistență socială, medicală, etc. Costurile ce decurg din această stare de fapt sunt dificil de cuantificat, însă ele exercită o presiune uriașă din punct de vedere socio-politic. Ca atare, abandonul școlar nu constituie doar una dintre cele mai mari provocări ale politicii din domeniul educației ci și un subiect politico-economic exploziv.

Majoritatea analiștilor evidențiază că fenomenul abandonului școlar nu este doar un fenomen individual, educațional sau social ci este unul de interes național deoarece în condițiile scăderii demografice, ale emigrației forței de muncă supercalificate și chiar necalificate - un număr aproximativ de 4 milioane de oameni tineri - la care se adaugă circa 20% din populația școlară care a abandonat sistemul de învățământ și nu are pregătire școlară și profesională - nu se mai poate asigura forța de muncă necesară pentru *modernizarea și dezvoltarea țării*.

Singura perspectivă de viitor pentru o Românie democratică, modernă este adoptarea urgentă a "proiectului de țară" în care învățământul să fie inteligent, temeinic, competitiv, să ocupe locul de "prioritate națională" (ca în Germania, Japonia, China, Israel, Suedia), să fie subvenționat corespunzător (6% din PIB) și să fie adaptat la nevoile naționale, regionale și locale.

"Profesionalizarea" cadrelor didactice să fie însoțită de un statut socio-profesional care să nu mai fie dezonorant.

Decidenții politicilor educaționale să se inspire nu numai din directivele Uniunii Europene ci și din tradițiile valoroase ale școlii românești, îndeosebi din cele ale lui Spiru Haret.

Erasmus+

Bibliografie

Nicu, Adriana, *Politici educaționale. Repere teoretice și pragmatice*, Cluj-Napoca, Editura ASCR, 2013

Marga, Andrei, *Schimbarea lumii Globalizare Cultură Geopolitică*, București, Editura Academiei Române, 2013

Marga, Andrei, *Relativismul și consecințele sale*, Presa Universitară Clujeană, 2007

Marga Andrei, *Societățile răsăritene - încotro?*, București, Editura Academiei Române, 2012

www. edu.ro, *Raport privind starea învățământului preuniversitar din România*, Ministerul Educației Naționale, 2016